

Увод

Реторика настаје средином 5. века пре Христа у Грчкој. Главни услов њене појаве било је демократско уређење грчких полиса. Под владавином Перикла појављује се потреба да се грађани укључе у јавни живот. Тада способност говорења пред аудиторијумом постаје не само предуслов за ангажовање појединца у јавном животу полиса, већ и предуслов за успешну каријеру. Грчко демократско уређење почивало је на идеји да је сваки грађанин дужан да се стара о животу државе. То учешће се првенствено огледало у јавној расправи. У њој је сваки слободан грађанин могао да изрази своје мишљење. Његова уверљивост зависила је како од снаге његове аргументације, тако и од лепоте и склада његовог говора. На тај начин су се од самог почетка говорничке делатности формирала њена два основна чиниоца – етички и естетски.

Немогуће је у историји утврдити тачан тренутак настанка беседништва. Међутим, могуће је разликовати самониклу, самоуку реторичку од учене, методске, добрим делом канонизоване реторике. Првој је тешко ући у траг, и временски и географски. За моменат стварања ове друге узима се средина петог века пре Христа, а за место њеног рођења Сиракуза, град и област на Сицилији, тадашњој грчкој колонији. Тамо се одвио низ догађаја који су формирали погодно тле за зачетак говорничке вештине, која ће се брзо раширити и на остале колоније и свој центар преселити на саму Атику. Пад тираније у Сиракузи био је предуслов који је ову област одредио за место из кога ће се беседништво изнедрити. После рушења тиранске власти, појавили су се бројни спорови око својине, узроковани потребом да се успостави предтиранска подела имовине. Како би се ови спорови решили формиране су народне пороте, пред којима је требало што убедљивије говорити да би се придобила жељена пресуда. Као оснивача реторике Аристотел наводи Емпедокла (око 483. - 423. године пре Христа). Ипак, први учитељ беседништва и први технократа био је Коракс. Он је саставио уџбеник "Техне", а такође му се приписује подела беседе на саставне делове. Претпоставља се да је био Емпедоклов ученик, док је сам подучавао Тисију, са којим је сарађивао при изради тог уџбеника.

Историја беседништва

Почетке беседништва као вештине, умећа, није могуће тачно датирати, али се може претпоставити да је беседништво, или неке од његових појавности, настало као и многе други видови друштвености из потреба практиковања религијске свести. Формуле за обраћање божанству, оностраној сили (молитва, мантрање, итд.) као и обраћање верницима, вероватно су, уз световно обраћање члановима људске заједнице, први облици беседништва. Беседа подразумева неки од облика организоване људске заједнице у којој се одабрани члан обраћа осталима који пристају на улогу да буду слушаоци. То већ подразумева одређени статус говорника који му је заједница поверила, односно, право које му је заједница делегирала да у име ње износи мишљење, став и слично, што значи да заједница има нека правила на основу којих је организована.

Са појавом организованих облика државних заједница у Месопотамији и Египту, које су по свом карактеру биле деспотије, на чијем челу су се налазили владари који су заједници представљени као еманација врховног божанства, као таквима а самим тим и нижој структури власти, говорник се могао обраћати једино са циљем потврђивања божанске природе власти и врховног владара. Владари приликом свог обраћања народу, чинили су исто. Истицали су своју надпросечност, своја умећа која су их разликовала од других људи, итд. Другачији став могао је бити изречен само са циљем обарања власти, одрицања права на власт и божанског порекла владара, што је и тада, као и касније, било говорништво које је подстицало на побуну против власти. У оквирима судског система поменутих државних организација познати су случајеви успешног судског беседништва.

----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com